

A. Κείμενο: Κική Δημουλά, Γας Ομφαλός

Ἀναστηλώνεται Νοέμβρης τῶν Δελφῶν.

Ἀπόβροχο στίς μετόπες¹ τῆς ἀπορρόφησής του.

Σύννεφα πού δέν θά φύγουν μοιράζονται θρόνους.

Ζωφόροι² φύλλων κίτρινων κοσμοῦν

ἀντισεισμικά ἀνάκτορα ἀνέμων.

5

Πομπή σκαλοπατιῶν.

Προπορεύονται οἱ ἀρχές τοῦ τόπου· σαρκοφάγοι.³

Ἀκολουθοῦν βασιλεῖς, προσκυνητές τῆς προφητείας

ἀρχηγοί πολέμων μέ δῶρα πού στέλνει ἡ φιλοδοξία

στούς μάντις της· αἰῶνες κοιλαράδες βραδυκίνητοι

10

μέ τίς ἐπαναλήψεις παλλακίδες⁴ τους.

Φρουρά τῆς ροῆς σωματοφύλακες ἐκατέρωθεν·

σαρκοφάγοι πάλι μέ τίς περικνημίδες τους

-τσουκνίδες καί ξερόχορτα.

Καθ' ὁδόν, στέψη σκέψης

15

πού ἔκανα γιά σένα, ἐπ' ἀνδραγαθία:

μέ τήν ἀπουσία σου μεγάλωσες

ἐξάπλωσες τῶν ἀφανῶν⁵ τίς κτήσεις.

Ταξιθέτριες πέτρες στό θέατρο.

Στή σειρά τῶν ἐπισήμων κάθονται θυμάρια.

20

Τζαμπατζήδες θεατρόφιλοι βράχοι τριγύρω

κρέμονται σκαρφαλωμένοι στόν ἀπόηχο.

Στόν κορυφαῖο ρόλο της ἡ τραγωδός αὐλαία.

Ἐνθουσιώδους παρακμῆς χειροκροτήματα.⁶

μπιζάρουν⁷ μέλισσες κι άλλα βομβώδη 25
μελιστάλακτα κεντριά, αιώρησης κάνιστρα⁸
μέ φρεσκοκομμένες πεταλούδες
ραίνουν τήν πρωταγωνίστρια έρμηνεία μας.
Ψηλά, από τό στάδιο, έξακοντίζονται ιαχές
κύκλοι δρομεῖς έπευφημοῦνται 30
νικητής άνακηρύσσεται
ένας-ένas πού κλείνει.

Έπακολουθῶ. Στέρνες βωμοί άδυτα θυσιῶν
ύδραγωγεία κινήτρων, ή άρχαιότερη Πυθία:
ή σαρκοφάγος πάλι. Αλλά ή ζωή 35
τόν άποφεύγει τό χρησμό της.

Στάση σκέψης πού κάνω για όλες
τίς σπασμένες άρτιότητες: «τό κάτω μέρος
μαρμάρινης τρεχούσης γυναικός»,⁹
βήμα άβοήθητο ποδιοῦ προς χαμένο σῶμα, 40
μόνο ή κουλουριασμένη κίνηση
άνώνυμου νεκροῦ πολεμιστή
δίπλα σέ άπόστρατη άσπίδα
καί «δούλης νεαρῆς τό σπασμένο κάτοπτρο»
-τόρα πῶς θά καλλωπίζεται ή ύποδούλωση. 45
Σφίγξ¹⁰ καθρεφτίζει τό άναπάντητο.

Καντίνες. Κάτι για τό δρόμο. Σάντουιτς,
άναψυκτικά, έμφιαλωμένο λάλον¹¹ ὕδωρ.
Μάρμαρα πάλι, άφιερώματα¹² σέ πέτρες
χαραγμένες. Δύσκολα διαβάζω. 50

Τό σκληρό ἔμαθα πῶς χαράζει

ἀλλά ὄχι πῶς χαράζεται.

Ἄργα συλλαβίζοντας ἀναστηλώνω

μόνο τή λέξη ΕΠΤΟΗΘΗ.¹³ Μόνο; Ὁχι καί μόνο.

Ἄκουστό ἀνά τόν κόσμον τό Ἐπτοήθη.

55

Μαντεῖο.

Γᾶς ὀμφαλός.

(Χαῖρε Ποτέ, 1988)

1. Μετόπη: μαρμάρινη πλάκα που μαζί με τα τρίγλυφα αποτελεί το διάζωμα (=επιφάνεια μεταξύ γείσου και επιστυλίου) των αρχαίων δωρικών ναών.

2. ζωφόρος: η ζώνη ανάμεσα στο επιστύλιο και στο γείσο των κλασικών ιωνικών ναών, συνήθως κοσμούμενη με ανάγλυφες παραστάσεις. Και οι δύο λέξεις (ζωφόρος και μετόπη) χρησιμοποιούνται με μεταφορική σημασία και αποδίδονται στο φυσικό τοπίο.

3. Σαρκοφάγος: μαρμάρινη ή πήλινη λάρνακα, στην οποία οι αρχαίοι έθεταν το σώμα του νεκρού.

4. Παλλακίς: η γυναίκα που συμβιώνει με άνδρα χωρίς νόμιμο γάμο.

5. Η λέξη έμμεσα παραπέμπει στον Επιτάφιο του Θουκυδίδη:

μία δέ κλίνη κενή φέρεται έστρωμένη τῶν αφανῶν, οἱ ἄν μή εύρεθῶσιν ές ἀναίρεσιν.

Η φράση είναι χαραγμένη ως επιτύμβιο επίγραμμα στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη.

6. Ποιητικό σχόλιο σχετιζόμενο με το τραύμα της συνάντησης του αρχαίου πολιτισμού με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

7. μπιζάρω: (<επιφών. μπις < bis (= δις), ανακαλώ στη σκηνή τους ηθοποιούς, μουσικούς κ.λπ.

8. κάνιστρο: καλάθι πλατύ και άβαθο, πανέρι.

9. Τα εντός εισαγωγικών προφανώς αφορούν τις πινακίδες που συνοδεύουν τα εκθέματα του Μουσείου των Δελφών.

10. Η Σφίγγα των Ναξίων (570-560 π.Χ.) αφιέρωμα των Ναξίων στον Απόλλωνα, είναι ένα από τα μεγαλύτερα πλαστικά έργα από όσα βρέθηκαν στους Δελφούς.

11. Υπαινικτική αναφορά στο λάλον ὕδωρ που ανάβρυζε από την Κασταλία πηγή, αλλά και στον περίφημο, τελευταίο κατά την παράδοση, δελφικό χρησμό, που δόθηκε στον αυτοκράτορα Ιουλιανό:

Εἶπατε τῷ βασιλεῖ: Χαμαί πέσε δαίδαλος αὐλά·
οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, οὐ μάντιδα δάφνην,
Οὐ παγάν λαλέουσαν· ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ.

12. Πρόκειται για τις αναθηματικές (=αφιερωματικές) επιγραφές που συναντά κανείς στο υπόστεγο μπροστά από το Μουσείο των Δελφών.

13. επτοήθη: ταραχθήκε, φοβήθηκε (πτοούμαι = ταρασσομαι).

B. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ποίησης της Κικής Δημουλά;

Μονάδες 15

2. Να επισημάνετε τις αναφορές στις σαρκοφάγους και να εντοπίσετε τα σχήματα λόγου που συνοδεύουν αυτές τις αναφορές, κάνοντας τους σχετικούς σχολιασμούς.

Μονάδες 20

3. Ποια είναι τα επίπεδα στα οποία κινείται το ποίημα και τι περιγράφει το καθένα από αυτά;.

Μονάδες 20

4. Ποια είναι η συναισθηματική κατάσταση του προσώπου που αφηγείται; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 25

5. Ποια είναι τα κοινά στοιχεία στο ποίημα της Κικής Δημουλά και στο παρακάτω ποίημα του Κώστα Καρυωτάκη;.

Μονάδες 20

Κώστας Καρυωτάκης

Δελφική εορτή

Στους Δελφούς εμετρήθηκε το πνεύμα δύο Ελλάδων.
Ο Αισχύλος πάλι εξύπνησε την ηχώ των Φαιδριάδων.
Lorgnons, Kodaks, operateurs, στου Προμηθέα τον πόνο
έδωσαν ιδιαίτερο, γραφικότατο τόνο.
Ένας λυγμός εκίνησε τ' απίθανα αυτά πλήθη.
Κι όταν, χωρίς να πέσει αυλαία, η ομήγυρις διελύθη,
τίποτε δεν ετάρασσε την ιερή εκεί πέρα
σιγή. Κάποιος γυπαετός έσχισε τον αιθέρα...

(Σάτιρες, 1927)

Κούζας Ιωάννης